

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2019. gada 16. maijā

Satversmes tiesa šādā sastāvā: rīcības sēdes priekšsēdētāja Ineta Ziemele, tiesneši Sanita Osipova, Aldis Laviņš, Gunārs Kusiņš, Daiga Rezevska, Jānis Neimanis un Artūrs Kučs,

rīcības sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [...] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 45/2019),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt Kriminālprocesa likuma 133. panta pirmo daļu un likuma „Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību” 1. pielikuma 4. punktu (turpmāk arī – apstrīdētās normas) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92. panta pirmajam teikumam un spēkā neesošu no 2015. gada 25. augusta.

2. Kriminālprocesa likuma 133. panta pirmā daļa noteic, ka par pierādījumu kriminālprocesā var būt kontroles vai uzraudzības funkciju veicošās institūcijas rakstveida atzinums par kāda notikuma faktiem un apstākļiem, kuru ievērošanas kontroli vai uzraudzību atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajai kompetencei (pilnvarojumam) veic šī institūcija.

Savukārt likuma „Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību” 1. pielikuma 4. punkts paredz, ka atzinumu par apdraudējumu vai ievērojamu apdraudējumu ar likumu aizsargātajām interesēm meža vides saglabāšanā sagatavo Valsts meža dienesta teritoriālā struktūrvienība, kuras uzraugamajā teritorijā noticis noziedzīgs nodarījums.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 5. punkts noteic, ka, izskatot pieteikumu, Satversmes tiesas kolēģija ir tiesīga atteikties ierosināt lietu, ja pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Pieteikuma iesniedzējs jau iepriekš ir vērsies Satversmes tiesā ar pieteikumu Nr. 25/2019, kurā lūgts atzīt apstrīdētās normas par neatbilstošām Satversmes 92. pantam un spēkā neesošām no 2015. gada 25. augusta.

Satversmes tiesas kolēģija ir pieņēmusi lēmumu par atteikšanos ierosināt lietu pēc minētā pieteikuma. Kolēģijas lēmumā norādīts, ka pieteikumā nav sniegts juridiskais pamatojums tam, ka iespējamais pamattiesību ierobežojums nebūtu noteikts ar likumu, tam nebūtu leģitīmā mērķa un ka tas neatbilstu samērīguma principam (*sk. Satversmes tiesas 1. kolēģijas 2019. gada 12. marta lēmuma par atteikšanos ierosināt lietu pēc pieteikuma Nr.25/2019 8. punktu*).

Līdz ar to Satversmes tiesas kolēģijai ir jāizvērtē, vai atkārtoti iesniegtajā pieteikumā ietvertais faktisko apstākļu izklāsts vai juridiskais pamatojums pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš izvērtēto pieteikumu.

5. Atkārtoti iesniegtajā pieteikumā ir mainījies prasījuma formulējums, proti, lūgts izvērtēt apstrīdēto normu atbilstību Satversmes 92. panta pirmajam teikumam. Atkārtoti iesniegtais pieteikums papildināts ar Pieteikuma iesniedzēja argumentāciju par to, ka apstrīdētajās normās ietvertais pamattiesību ierobežojums nav piemērots leģitīmā mērķa sasniegšanai, un līdz ar to apstrīdētās normas neatbilst samērīguma principam.

Tādējādi pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu un Satversmes tiesai no jauna ir jāpārbauda tā atbilstība Satversmes tiesas likuma prasībām.

6. Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punkts noteic, ka Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums atzīt likumu normas par neatbilstošām Satversmei ir piekritīgs Satversmes tiesai.

7. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka ar tiesas spriedumu Pieteikuma iesniedzējs atzīts par vainīgu Krimināllikuma 109. panta otrajā daļā paredzētajā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā un sodīts ar naudas sodu. Izvērtējot atzinumu par meža videi nodarīto zaudējumu apmēru kopsakarā ar citiem krimināllietā esošajiem pierādījumiem, tiesa arī piedzinusi no Pieteikuma iesniedzēja par labu valstij kaitējuma kompensāciju 1383,42 *euro*. Attiecīgajā krimināllietā par cietušo atzīta Valsts meža dienesta Dienvidkurzemes virsmežniecība, kas saskaņā ar apstrīdētajām normām sniegusi arī atzinumu par meža videi nodarīto zaudējumu apmēru.

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētās normas aizskar viņam Satversmes 92. panta pirmajā teikumā noteiktās tiesības uz taisnīgu tiesu.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

8. Pieteikuma iesniedzējs apstrīd divu likumu, proti, Kriminālprocesa likuma un likuma „Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību”, normu atbilstību Satversmei.

Satversmes tiesas likuma 18. panta otrā daļa noteic, ka vairāku aktu apstrīdēšana vienā pieteikumā pieļaujama vienīgi šajā likumā norādītajos gadījumos. Satversmes tiesas praksē ir atzīts, ka, ņemot vērā Satversmes tiesas procesa ekonomijas principu, atsevišķos gadījumos viena pieteikuma ietvaros var apstrīdēt arī vairāku normatīvo aktu normas, kas regulē savstarpēji cieši saistītus tiesību jautājumus (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2. kolēģijas 2008. gada 29. jūlija lēmumu par lietas ierosināšanu pēc pieteikuma Nr. 75/2008*).

No pieteikuma ir gūstams apstiprinājums tam, ka apstrīdētās normas regulē savstarpēji cieši saistītus tiesību jautājumus un to konstitucionalitātes izvērtēšana vienas lietas ietvaros varētu veicināt lietas vispusīgu un ātru izskatīšanu.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta otrajā daļā noteiktajām prasībām.

9. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta otro daļu pieteikumu var iesniegt tikai tad, ja ir izmantotas visas iespējas aizstāvēt aizskartās tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka pirmās instances tiesas spriedums, ar kuru Pieteikuma iesniedzējs atzīts par vainīgu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, tika pārsūdzēts apelācijas un kasācijas kārtībā. Tiesvedība attiecīgajā krimināllietā noslēgusies ar Augstākās tiesas kasācijas kārtībā pieņemto lēmumu, kas nav pārsūdzams. Tādējādi Pieteikuma iesniedzējs ir izmantojis visas iespējas aizstāvēt savas pamattiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtais daļas pirmo teikumu pieteikumu Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā pēc pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās.

Konkrētajā gadījumā termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai ir skaitāms no (datums), kad Augstākās tiesas Krimināllietu departaments pieņēma lēmumu lietā (numurs). Pieteikums Satversmes tiesā saņemts 2019. gada 2. aprīlī. Tādējādi minētais sešu mēnešu termiņš ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā un ceturtais daļas pirmajā teikumā noteiktajām prasībām.

10. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktu pieteikumā jānorāda juridiskais pamatojums, proti, jāpamato apstrīdēto normu neatbilstība augstāka juridiska spēka tiesību normai.

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētās normas neatbilst Satversmes 92. panta pirmajam teikumam, jo pieļauj, ka Valsts meža dienestam kriminālprocesā var būt cietušā statuss un vienlaikus tas kriminālprocesa ietvaros sniedz arī atzinumu par apdraudējumu ar likumu aizsargātajām interesēm meža vides saglabāšanā. Tādējādi, izspriežot krimināllietu, Valsts meža dienesta sniegtajam atzinumam tiekot piešķirta absolūta ticamība. Situācijā, kad Valsts meža dienestam vienlaikus ir cietušā statuss kriminālprocesā, pastāvot acīmredzamas šaubas par krimināllietas taisnīgu un objektīvu izspiešanu.

No apstrīdētās Kriminālprocesa likuma 132. panta pirmās daļas izriet, ka Valsts meža dienesta atzinums ir viens pierādījumiem kriminālprocesā. Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 128. panta trešo daļu nevienam no pierādījumiem nav iepriekš noteikta augstāka ticamības pakāpe nekā pārējiem pierādījumiem. No lietas materiāliem izriet, ka apelācijas instances tiesa vērtējusi Valsts meža dienesta atzinumu kopsakarā ar pārējiem kriminālprocesā esošajiem pierādījumiem. Tiesa arī spriedumā argumentējusi, kādēļ tai nav pamata šo atzinumu izslēgt no pierādījumu loka (*sk. Kurzemes apgabaltiesas (datums) sprieduma lietā (numurs) motīvu daļu*). Pieteikumā sniegtie argumenti pēc būtības ir saistīti ar apstrīdēto normu interpretāciju un piemērošanu konkrētajā tiesiskajā situācijā, kas, pēc Pieteikuma iesniedzēja ieskata, ir bijusi nepareiza.

No pieteikuma neizriet, ka Pieteikuma iesniedzējam pamattiesību aizskārumu izraisa tieši apstrīdēto normu neatbilstība pieteikumā norādītajai Satversmes normai. Satversmes tiesai likumā nav noteikta kompetence vērtēt, vai tiesību normas piemērotas pareizi (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2003. gada 23. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2002-20-0103 secinājumu daļas 7. punktu*). Satversmes tiesa nepārvērtē tiesību normu piemērošanas jautājumus (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2011. gada 13. decembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2011-15-01 7. punktu*).

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktā noteiktajām prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu un 7.¹ daļu, Satversmes tiesa

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 45/2019).

Lēmums nav pārsūdzams.

Rīcības sēdes priekšsēdētāja

I. Ziemele